

Gids voor gebruik Generatieve AI

Deze gids is bedoeld als praktische ondersteuning voor het gebruik van Generatieve AI (GenAI). GenAI is een vorm van kunstmatige intelligentie die teksten, afbeeldingen of andere content kan creëren op basis van de input die jij geeft, ook wel een **'prompt'** genoemd.

Deze gids helpt je om GenAI effectief en verantwoord te gebruiken, met een focus op het formuleren van goede prompts en praktische tips voor gebruik.

Let op: voordat je met GenAI aan de slag gaat, is het belangrijk dat je eerst **de richtlijnen gebruik GenAI** van onze organisatie zorgvuldig leest en in acht neemt. Dit zorgt ervoor dat je veilig en verantwoord GenAI als hulpmiddel gebruikt.

In 5 stappen naar het juiste prompt. Zo pak je het aan:

1. Wees concreet en duidelijk.

Definieer het algemene doel van je verzoek. Wat wil je precies dat GenAI oplevert?

2. Geef context.

Geef relevante achtergrondinformatie. Denk hierbij aan de doelgroep, waar het onderwerp op slaat of uitdagingen.

3. Wees specifiek.

Hoe specifieker je bent, hoe beter het antwoord aansluit op je vraag. Geef details bijv. over duur, omvang, onderwerpen of beperkingen.

4. Creëer een rol.

Laat GenAI schrijven vanuit een bepaalde rol of met een gewenste stijl.

5. Wees duidelijk over format.

Voorbeeld

Help bij het opzetten van een training.

De training is bedoeld voor gemeente X en heeft betrekking op een integrale aanpak voor nieuwe informatiewetten.

Het betreft een training van 1,5 uur, met 5 deelnemers. Het is van belang dat de onderwerpen 'borging' en beheer' worden meegenomen.

Stel het op vanuit de rol van expert-trainer met een professionele toon.

Presenteer de informatie in bulletpoints met duidelijke, beknopte taal. Vermeld relevante bronnen waar mogelijk om de verstrekte informatie te ondersteunen.

Geef aan hoe je wilt dat de informatie wordt gepresenteerd. Dit kan een lijst, bulletpoints of een tabel zijn. Benoem eventueel gewenste bronnen of toon aan dat onderbouwing belangrijk is.

Als je deze stappen hebt gevolgd, heb je goede vraag in de handen!

Help bij het opzetten van een training. De training is bedoeld voor gemeente X en heeft betrekking op een integrale aanpak voor nieuwe informatiewetten. Het betreft een training van 1,5 uur, met 5 deelnemers. Het is van belang dat de onderwerpen 'borging' en beheer' worden meegenomen. Stel het op vanuit de rol van expert-trainer met een professionele toon. Presenteer de informatie in bulletpoints met duidelijke, beknopte taal. Vermeld relevante bronnen waar mogelijk om de verstrekte informatie te ondersteunen.

Voorbeelden van een effectief prompt

Zo liever niet.

Zo kan het wel!

"Wat is archiveren?"

"Leg in maximaal 5 zinnen uit wat 'archiveren' betekent binnen een overheidsorganisatie. Schrijf het in begrijpelijke taal voor niet-ICT'ers, bijvoorbeeld beleidsmedewerkers of administratief personeel."

"Schrijf iets over AI"

"Schrijf vanuit de rol van AI-adviseur een introductietekst (ca. 100 woorden) voor een intranetpagina over de inzet van AI bij HR-processen. Gebruik een toegankelijke, enthousiasmerende toon en vermijd technisch jargon."

"Help met rapport"

"Ik werk aan een rapport over data-uitwisseling tussen systemen. Kun je als informatiebeveiligingsadviseur een paragraaf schrijven (±150 woorden) over mogelijke beveiligingsrisico's, in een neutrale en beleidsmatige schrijfstijl?"

"Leg de Woo uit"

"Schrijf als juridisch medewerker een korte uitleg (max. 150 woorden) over de belangrijkste verplichtingen uit de Wet open overheid (Woo) voor een team communicatie. Gebruik duidelijke taal en licht toe wanneer informatie wél of juist níet openbaar moet worden gemaakt."

Waarmee kan GenAI je helpen?

Praktische toepassingen op een rij.

Let op, de basis blijft: Als je bepaalde informatie **niet op internet zou zetten**, voer ze dan **ook niet in** een GenAI-toepassing. Lees [de richtlijnen gebruik GenAI](#) van onze organisatie!

Generatieve AI biedt veel mogelijkheden om werk te versnellen, verbeteren of verrijken. Hieronder zie je een overzicht van bruikbare toepassingen in een context van onze organisatie:

Teksten verbeteren (redactie & herschrijven)	Teksten vertalen	Samenvatting genereren	Nieuwe content creëren	Interactieve assistentie	Beelden genereren
Maak teksten begrijpelijker, toegankelijker of bondiger.	Vertaal documenten of korte teksten naar (of vanuit) een taal naar keuze.	Laat complexe documenten of bronnen samenvatten in begrijpelijke taal.	Genereer teksten op basis van een (prompt) opdracht.	Gebruik GenAI als sparringpartner of persoonlijke assistent.	Genereer visualisaties, illustraties of infographics op basis van tekst.
					
<p>Voorbeeld: Herschrijven een foldertekst naar B1-taalniveau.</p> <p>Interne memo herschrijven voor helderheid en toon.</p>	<p>Voorbeeld: Vertalen een informatie naar het Oekraïens.</p> <p>Controleren of een vertaling grammaticaal correct is.</p>	<p>Voorbeeld: Een beleidsdocument laten samenvatten.</p> <p>Een checklist of stappenplan laten genereren uit complexe tekst.</p>	<p>Voorbeeld: Toespraak laten opstellen.</p> <p>Een concepttekst voor een persbericht laten opstellen.</p>	<p>Voorbeeld: Stel vragen, laat alternatieven genereren of brainstorm samen over ideeën.</p> <p>Scenario's verkennen.</p>	<p>Voorbeeld: Maak een illustratie van een digitale balie in een gemeentehuis.</p> <p>Ontwerp een pictogram voor 'openbare ruimte' in een gemeentelijke huisstijl.</p>

Wanneer werkt GenAI het best?

Let op, de basis blijft: Als je bepaalde informatie **niet op internet zou zetten**, voer ze dan **ook niet in** een GenAI-toepassing. Lees [de richtlijnen gebruik GenAI](#) van onze organisatie!

Generatieve IA is een krachtig hulpmiddel, maar komt het best tot zijn recht onder bepaalde voorwaarden. Hieronder vind je praktische richtlijnen om GenAI effectief in te zetten:

1. Sterk in structuur, niet in willekeur

GenAI blinkt uit in het analyseren, ordenen en samenvatten van grote hoeveelheden informatie. Denk aan het structureren van notulen, het genereren van samenvattingen of het herschrijven van beleidsstukken. Voor het produceren van volledig nieuwe, feitelijke content is extra controle nodig — daar ligt het risico op onnauwkeurigheden hoger.

2. Goede input = bruikbare output

De kwaliteit van de uitkomst hangt sterk af van de kwaliteit van je opdracht. Ofwel: "garbage in = garbage out". Hoe duidelijker, concreter en feitelijker je prompt, hoe beter het resultaat. Geef dus context, doel en gewenste vormgeving mee in je opdracht.

3. Resultaten zijn tijdelijk en niet reproduceerbaar

Een AI-uitkomst is momentopname: dezelfde prompt kan op een ander tijdstip een ander resultaat geven. Dit is goed om te beseffen als je een rapport wilt herhalen of verantwoorden. Sla dus tussenresultaten op, documenteer je opdracht, en werk waar nodig met meerdere iteraties.

4. Gebruik de kracht van rollen

AI reageert beter als je de opdracht vormgeeft als een rol of scenario. Bijvoorbeeld: *"Je bent notulist van een openbare vergadering. Vat het overleg samen en geef een actielijst."*

Of:

"Je bent een communicatieadviseur. Herschrijf deze tekst voor inwoners met taalniveau B1."

5. Sterk in vertalen met nuance

GenAI is verrassend goed in vertalen — vaak zelfs beter dan Google Translate — vooral als je ook doelgroep en toon meegeeft. Bijvoorbeeld:

"Vertaal deze Nederlandse tekst in het Turks. Je bent een wetenschappelijk schrijver met Vlaamse achtergrond. De vertaling is bedoeld voor een breed publiek met Turks als moedertaal en minimaal middelbare school."

Richtlijnen gebruik generatieve AI

Generatieve AI-tools zijn laagdrempelig en kunnen helpen bij het (her)schrijven van teksten, het genereren van ideeën, het genereren van beeld, geluid of het maken van samenvattingen. Deze vrij beschikbare toepassingen kunnen gebruikt worden als hulpmiddel — **mits dit gebeurt binnen de afgesproken kaders en met inachtneming van onze richtlijnen**. Want hoewel de mogelijkheden veelbelovend zijn, brengen deze tools ook risico's met zich mee, zoals onbetrouwbare informatie, onduidelijke herkomst en privacygevoelige verwerking van data.

Om te voorkomen dat slimme tools tot domme fouten leiden, vind je hieronder de spelregels voor veilig en verantwoord gebruik van generatieve AI.

De richtlijnen gelden voor alle toepassingen die op basis van kunstmatige intelligentie teksten, beelden, video en geluid voor jou maken. Voorbeelden van deze toepassingen zijn, ChatGPT, Gemini en Copilot.

1

Gebruik altijd een zakelijk account. Maak met je zakelijk mailadres een account aan, en gebruik dit ook alleen voor werk gerelateerde zaken.

Waarom? Zo houden we werk en privé gescheiden, en zorgen we ervoor dat gebruik binnen professionele kaders blijft.

2

Denk aan privacy en geheimhouding. Deel geen persoonsgegevens, interne documenten, besluitvormingsinformatie of andere gevoelige gegevens.

Waarom? Alles wat je invoert kan worden opgeslagen of gebruikt door de aanbieder van de AI-tool. Dit kan leiden tot schending van geheimhouding of de AVG.

3

Controleer en bewerk altijd de output. Bekijk de gegenereerde tekst kritisch voordat je die gebruikt of deelt en pas deze aan.

Waarom? AI-tools kunnen onjuiste, gekleurde of misleidende informatie opleveren. **Jij blijft verantwoordelijk** voor de inhoud.

4

Gebruik je gezond verstand. Wees zowel kritisch bij het formuleren van vragen als bij het beoordelen van antwoorden.

Waarom? AI is krachtig, maar niet altijd geschikt. Gegeven antwoorden kunnen vooroordelen bevatten, discriminerend zijn of stigmatiserend werken.

5

Gebruik AI niet als feitelijke bron. Gebruik AI niet om feiten, wetten of cijfers te zoeken of te controleren. Raadpleeg daarvoor betrouwbare bronnen.

Waarom? AI kan overtuigend klinken, maar incorrecte of verzonnen informatie geven.

6

Voorkom plagiaat. Gebruik AI als hulpmiddel, niet als eindproduct. Kopieer geen hele teksten letterlijk zonder redactie of bronvermelding.

Waarom? De AI-tool put uit bestaande teksten die mogelijk auteursrechtelijk beschermd zijn. Dit kan leiden tot plagiaat of reputatieschade.

7

Geef voldoende context bij je vraag. Geef voldoende achtergrondinformatie om een goed antwoord te krijgen. Deel alleen informatie die al openbaar is of mag worden.

Waarom? De AI-tool kent de achtergrond van je vraag niet. Dit kan leiden tot onbruikbare of foutieve output.

8

Gebruik GenAI niet onnodig. GenAI doet niet aan duurzaamheid en kost voornamelijk veel energie.

Waarom? Het gebruik van GenAI kost veel rekenkracht van datacenters, waar elektriciteit, water en andere bronnen voor nodig zijn.